

WAT ZIJN WIJ? MENSEN? OF DIEREN? OF WILDEN?

Beste docent,

Wij kijken ernaar uit uw leerlingen binnenkort te ontvangen bij de voorstelling *Lord of the Flies* van NTjong. Wellicht komt u zelf als begeleider met de leerlingen mee.

Over de voorstelling *Lord of the Flies*

Na een vliegtuigongeluk op een onbewoond eiland wacht een groep schooljongens als enige overlevenden op redding. Afgesloten van de buitenwereld en zonder volwassenen zijn ze teruggeworpen op zichzelf. De jongens verliezen langzaam hun grip op de werkelijkheid en in de onderlinge oorlog die volgt sneuvelt alle onschuld. In zijn wereldberoemde roman uit 1954 pelt William Golding alle normen en waarden af en valt de beschaving weg. Wat gebeurt er als mensen hun primaire driften laten gelden en angst regeert? *Lord of the Flies* is de eerste voorstelling in een muzikale en energieke *Coming of Age* reeks voor jongeren. Verhalen over kantelpunten, grote gebeurtenissen die je horizon verbreden en die je dwingen om stelling te nemen.

Over het educatieprogramma

Het educatieprogramma bij *Lord of the Flies* richt zich op de vaksecties Engels, Mens en Maatschappij/Maatschappijleer, CKV, Drama en de mentorles voor de onderbouw. Het programma bestaat uit twee lessen:

Les 1 – Een les van vijftig minuten waarin leerlingen aan de hand van een aantal testen onderzoeken hoe hun groep in elkaar zit. Eindvraag: 'Zou deze groep overleven?'

Les 2 – Een les van vijftig minuten waarin er in verschillende vakgroepen inhoudelijk wordt gewerkt aan de hand van een van de lesbrieven.

In veel gevallen volgt er een workshop op school, waarin een theaterdocent van NTjong de leerlingen begeleidt in zelf spelen, filosoferen en maken naar aanleiding van de thema's

uit de voorstelling. In de ideale situatie worden de twee lessen gegeven voorafgaand aan deze workshop.

Dit is de lesbrief Maatschappijleer, voor de bovenbouw waarin u een aantal suggesties vindt om met uw leerlingen mee aan de slag te gaan. U onderzoekt de inhoud van het verhaal en thema's van het stuk met de leerlingen om daarmee het toekomstige theaterbezoek verrijken. De manier waarop u deze lesbrief behandelt verschilt per docent en is afhankelijk van uw tijd en het niveau van uw leerlingen. Voelt u zich vrij hier naar eigen inzicht mee om te gaan.

Deze lesbrief is ontwikkeld door ProDemos

ProDemos is het 'Huis voor democratie en rechtsstaat'. ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, de provincie, het land en Europa.

Voor meer informatie zie: www.prodemos.nl

Heeft u naar aanleiding van het lezen van deze lesbrief nog vragen? Neem dan contact op met Muriël Besemer: murielbesemer@hnt.nl

ONTWERP JE EIGEN GRONDWET

Werkvorm voor de bovenbouw, te gebruiken bij de voorstelling *Lord of the Flies*

LEERDOELEN

De leerlingen leren:

- dat grondwetten heel verschillend kunnen zijn;
- dat grondwetsartikelen tegenstrijdig kunnen zijn;
- dat je in een democratie bijna nooit helemaal je zin krijgt.

KORTE BESCHRIJVING

In een grondwet staan de belangrijkste spelregels van een land. In deze werkvorm maken groepjes leerlingen zelf een grondwet van elf artikelen, al dan niet gestuurd vanuit expliciete principes. In deze werkvorm kiezen leerlingen dus bewust de spelregels voor hun samenleving.

BENODIGDHEDEN

- Voor elke groep van vijf leerlingen een exemplaar van de lijst met mogelijke grondwetsartikelen (print en kopieer de lijst hieronder).
- Optioneel: een principe voor elke leerling (print en kopieer de kaartjes hieronder).

DUUR / 40 - 50 minuten

- Speluitleg en materiaal uitdelen / 10 minuten
- Groepswerk / 15-20 minuten
- Nabespreking / (ca. 15-20 minuten)

ACHTERGRONDINFORMATIE

Artikelen uit de nederlandse grondwet

- Mannen en vrouwen zijn gelijkwaardig.
- Je mag zeggen wat je vindt.
- De koning moet zich houden aan de wet.
- Alleen de staat mag geweld gebruiken.
- Je mag schrijven wat je wilt.
- Je mag geloven wat je wilt.
- Iedere burger van 18 jaar of ouder mag stemmen.
- Je hebt recht op privacy: je persoonlijke gegevens zijn beschermd.
- Je kunt alleen gestraft worden voor iets dat volgens de wet verboden is.
- Iedereen mag een vereniging oprichten.
- De doodstraf is niet toegestaan.

Een verhaal

U kunt de werkvorm inkleden met een verhaal over groepen mensen die in een nieuw land hun eigen ideale staat gaan stichten. De suggestie voor dit verhaal komt uit onderstaande column:

"Op de eerste dag lazen we een toneelstuk over een groep pioniers, op weg naar nieuw land om daar een staat te vestigen. De toneelpersonages zaten 's avonds op een heuvel bij het kampvuur en bespraken welke principes van rechtvaardigheid de nieuwe staat moesten gaan regeren. Zodra het licht werd, zouden ze de heuvel afzakken om in het dal hun ideaal te gaan verwezenlijken. Wij, de cursisten van het opleidingsinstituut, gingen na het lezen van dit stuk op diezelfde manier samen beslissen welke sociale principes het best verdedigbaar zijn."

Principes waarmee je principes kunt maken

Maxim Februari, NRC 10 januari 2017

HANDLEIDING

STAP 1

- Verdeel de klas in groepen van maximaal 5 leerlingen.
 - Optioneel Vertel de klas een verhaal gebaseerd op de achtergrondinformatie.
 - Geef elke groep een lijst met grondwetsartikelen en vertel daarbij het volgende:
 - Een aantal van deze artikelen staat daadwerkelijk in de Nederlandse grondwet.
 - Een aantal van deze artikelen stond ooit in de Nederlandse grondwet.
 - Een aantal van deze artikelen is verzonnen of afkomstig uit grondwetten van andere landen.
- 3.** Benoem de artikelen die daadwerkelijk in de Nederlandse grondwet staan (*zie achtergrondinformatie hierboven*).
- 4. Optioneel**
Bespreek de principes die leerlingen hebben gehanteerd om de spelregels voor de samenleving vast te stellen. Besteed daarbij aandacht aan regels om regels mee te maken (*zie bijv. de hierboven vermelde column in NRC*). Ook kan het thema 'utopie' aan de orde komen.
- 5.** Breng tot slot het proces en de uitkomsten van het groepswerk in verband met de voorstelling die leerlingen gaan zien of hebben gezien. Vraag bijvoorbeeld naar overeenkomsten en verschillen tussen de gang van zaken in de voorstelling en in de groepsdiscussies.

STAP 2 – OPTIONEEL

Om leerlingen bewust te maken van onderliggende principes die zij hanteren als uitgangspunten, laat u leerlingen zelf een van de onderstaande principes kiezen of geeft u ze als opdracht mee. Zorg er bij de groepsindeling voor dat tegen- gestelde principes juist wel of juist niet in elke groep zijn vertegenwoordigd.

1. Ik vind dat iedereen zoveel mogelijk vrijgelaten moet worden.
2. Ik vind dat we op moeten komen voor de zwakkeren.
3. Ik vind dat iedereen gelijk behandeld moet worden.
4. Ik vind dat iedereen gelijke kansen moet krijgen.
5. Ik vind het belangrijk dat er snel beslissingen genomen worden.
6. Ik vind dat we pas iets kunnen beslissen als iedereen het er mee eens is.

STAP 3

Geef elke groep de opdracht om uit de lijst met artikelen een grondwet van 10 artikelen samen te stellen, zoals zij die het liefst zouden zien. Daarnaast mogen ze zelf ook één artikel verzinnen. De totale grondwet kent dus 11 artikelen.

STAP 4

Bespreek met de klas hoe het is gegaan, bijvoorbeeld als volgt:

1. Laat elke groep zijn keuzes toelichten. Vraag elke groep om uit te leggen welk artikel zij zelf hebben verzonnen.
2. Besteed daarbij aandacht aan de mogelijke tegenstrijdigheid van verschillende artikelen, bijvoorbeeld vrijheid van meningsuiting versus godsdienstvrijheid. Zijn er andere artikelen die een groep heeft gekozen die met elkaar botsen?

GRONDWETSARTIKELEN

1. Het staatshoofd heeft altijd gelijk.
2. Het staatshoofd moet zich houden aan de wet.
3. Het staatshoofd benoemt de rechters.
4. Bij verkiezingen telt de stem van een man zwaarder dan die van een vrouw.
5. Mensen die in het land geboren zijn, kunnen eerder een baan krijgen.
6. Mannen en vrouwen zijn gelijkwaardig.
7. In het openbaar mag je niet praten over politiek.
8. Als je het koningshuis beledigt moet je 10 jaar de cel in.
9. Op belediging van God staat de doodstraf.
10. Je mag zeggen wat je vindt.
11. Alleen de staat mag geweld gebruiken.
12. Burgers mogen gewapende verzetsgroepen oprichten.
13. Iedereen heeft het recht om een wapen te dragen.
14. Alle mannen moeten op hun 18de in militaire dienst.
15. Jongeren mogen meebeslissen over elk wetsvoorstel dat over jongeren gaat.
16. Er is maar één partij toegestaan.
17. De grondwet mag alleen veranderd worden door een meerderheid van twee derde van de volksvertegenwoordiging.
18. Krantenartikelen met kritiek op de politiek moeten eerst goedgekeurd worden door de regering.
19. Je mag schrijven wat je wilt.
20. Het recht om te schrijven wat je wilt is belangrijker dan elk ander recht.
21. Alleen de mensen die de staatsgodsdienst aanhangen, mogen stemmen.
22. Godsdienst is verboden.
23. Je mag geloven wat je wilt.
24. Kerk en staat hebben niets over elkaar te vertellen.
25. Alle wetsvoorstellen moeten worden goedgekeurd door een raad van wetenschappers en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties.
26. Alle wetsvoorstellen moeten worden goedgekeurd door de raad van religieuze leiders.
27. Het staatshoofd heeft niks te zeggen.
28. Het staatshoofd wordt gekozen door middel van loting.
29. Alleen zonen van de koning mogen hem opvolgen.
30. Het parlement moet zich er namens de bevolking voor inzetten dat er nooit meer oorlog komt.
31. Bij verkiezingen moet je zeggen op wie je hebt gestemd.
32. Alleen rijke mensen mogen stemmen.
33. Iedere burger van 18 jaar of ouder mag stemmen.
34. Drie keer veroordeeld worden voor hetzelfde misdrijf betekent de doodstraf.
35. De doodstraf is niet toegestaan.
36. De doodstraf is toegestaan.
37. Alles wat je digitaal doet wordt bewaard. De regering mag die informatie bekijken als ze denkt dat je iets hebt misdaan.
38. Je hebt recht op privacy: je persoonlijke gegevens zijn beschermd.
39. Er zijn alleen staatsscholen: de overheid bepaalt wat daar wordt geleerd.
40. Iedereen mag een school oprichten.
41. Op elke school moet het scheppingsverhaal uit de Bijbel worden onderwezen.
42. Alle politieke partijen staan onder toezicht van de staat.
43. Alle verenigingen staan onder toezicht van de staat.
44. Iedereen mag een vereniging oprichten.
45. Het staatshoofd kan mensen gevangen zetten en vrijlaten.
46. Als blijkt dat je door invoering van een nieuwe wet in het verleden iets strafbaars hebt gedaan, kun je daar alsnog voor worden opgepakt.
47. Je kunt alleen gestraft worden voor iets dat volgens de wet verboden is.
48. Je mag niet in het openbaar dingen vertellen over iemand die niet waar zijn.
49. Het staatshoofd moet minstens 35 jaar oud zijn.
50. Alle bedrijven, banken en fabrieken zijn eigendom van de staat.

KAARTJES MET PERSOONLIJKE MISSIES

(HOORT BIJ STAP 2 – OPTIONEEL)

1.

Ik vind dat iedereen zoveel mogelijk vrijgelaten moet worden.

2.

Ik vind dat we op moeten komen voor de zwakkeren.

3.

Ik vind dat iedereen gelijk behandeld moet worden.

4.

Ik vind dat iedereen gelijke kansen moet krijgen.

5.

Ik vind het belangrijk dat er snel beslissingen genomen worden.

6.

Ik vind dat we pas iets kunnen beslissen als iedereen het er mee eens is.